

Keravan kaupunki
Sosiaali- ja terveystalveluiden toimiala

Kaupungin kilpailuttama puitesopimus eri palveluntuottajien kanssa

Puitesopimus koskee seuraavaa palvelua: **VAMMAISTEN PALVELUT**

Tämän palvelukuvauksen sisältö koskee em. puitesopimuksen osa-
aluetta:

KEHITYSVAMMAISTEN TILAPÄISHOIDON PALVELUKUVAUS

Puitesopimus voimassa:

31.12.2020 SAAKKA

Liite 2 B

Palvelukuvaus: Kehitysvammaisten tilapäishoito

1. Hankinnan kohde

Hankinnan tavoitteena on hankkia kehitysvammaisille tilapäishoitoa. Palvelua järjestetään kehitysvammalain 2 §:n kohtien 6 ja 10 mukaisena palveluna. Koska palvelua hankitaan hyvin heterogeeniselle ryhmälle, jossa yksilöiden toimintakyky vaihtelee suuresti, tilapäishoidon tarpeet vaihtelevat.

Kehitysvammaisuudessa on kyse merkittävistä rajoituksista älyllisissä toiminnoissa ja adaptiivisessa käyttäytymisessä ja ne koskevat jokapäiväisiä sosiaalisia ja käytännön taitoja. Adaptiivinen käyttäytyminen on sitä, miten yksilö täyttää hänen itsenäiseen suoriutumiseensa ja sosiaaliseseen vastuullisuuteensa hänen ikäiselleen kohdistuvat odotukset. Kehitysvammaisella puutteita ilmenee kahdella tai useammalla adaptiivisen käyttäytymisen alueella: kommunikointi, itsestä huolehtiminen, asuminen, sosiaaliset taidot, yhteisössä pärjääminen, terveys ja turvallisuus, akateemiset taidot, vapaa-aika ja työ

Autismi taas on laaja-alainen neurobiologinen kehityshäiriö, joka vaikuttaa henkilön kykyyn olla yhteydessä toisiin ihmisiin, hänen puheeseensa ja kielenkehitykseensä sekä hänen tapaansa havainnoida fyysistä ja sosiaalista ympäristöä ja käyttäytyä siinä. Kyse on oireyhtymästä, johon kuuluu yhdistelmiä seuraavia poikkeavuuksia:

- sosiaalinen vuorovaikutus on poikkeavaa tai puutteellista
- kommunikaatio (kielellinen ja ei-kielellinen) on puutteellista tai poikkeavaa
- toiminta on rajoittunutta, toistavaa ja stereotyyppistä
- asitiärsyksiin vastaaminen on poikkeavaa

Tilapäinen hoito on pääsääntöisesti lyhytaikaiseen hoidontarpeeseen vastaava palvelu, jota järjestetään lyhytaikaisina jaksoina asumispalveluyksikössä tai muussa tarpeen mukaisessa paikassa. Yleisimmin lyhytaikaishoito tulee kysymykseen henkilön itsenäistymisen tukemisessa, omaishoitajan vapaiden aikana tai harkinnanvaraisesti tilanteessa, jossa muutoin perheen jakamisen tueksi järjestetään hoitoa. Palvelu on lyhytaikaista, jolloin palvelun kesto on keskimäärin 1-5 vrk ja yhtäjaksoisesti enintään yksi kuukausi. Palveluntuottajalla tulee olla mahdollisuus tarjota tilapäishoitoa asiakkaan tarpeen mukaan.

Palvelua hankitaan sekä 0 - 15 -vuotiaille että 16 vuotta täyttäneille ja sitä vanhemmille.

Kilpailutukseen osallistuvissa kunnissa järjestettiin tilapäishoitoa 5500 vuorokautta vuonna 2011.

Toimintayksikön ja palvelujen tulee palveluja annettaessa täyttää yksityisen sosiaalipalvelujen valvonnasta annetun lain 13 §:ssä asetetut vaatimukset.

Tarjoajalla tulee olla palvelun laatuun ja laajuuteen nähden riittävästi kokemusta tarjouspyynnön kohteena olevista toiminnoista. Riittävänä kokemuksena pidetään vähintään vuoden mittaista toimintaa Suomessa yhden sopimuskumppanin kanssa.

2. Palvelutuotteet

2.1. 0 - 15-vuotiaiden tilapäishoito

Perustason tilapäishoito

- Palvelu on tarkoitettu kehitysvammaisille, jotka tarvitsevat päivittäin tukea ja ohjausta arkielämän toiminnoissaan. Asiakas selviytyy jo melko itsenäisesti osasta toiminnoistaan.
- Palveluun sisältyy yöaikaisen hoitajan läsnäolo ja tarvittaessa valmius avustamiseen.

Vaativan tason tilapäishoito

- Palvelu on tarkoitettu kehitysvammaisille jotka tarvitsevat runsaasti tukea, ohjausta ja hoitoa arkielämän toiminnoissaan ympäri vuorokauden. Runsaasta avuntarpeesta huolimatta selviytyy pääsääntöisesti yhden henkilön avustamana.
- Sisältää henkilökunnan tuen ja ohjauksen kaikkina vuorokauden aikoina.

Erittäin vaativan tason tilapäishoito

- Kehitysvammaisille jotka tarvitsevat erityisen paljon jatkuvaa tukea, ohjausta ja hoitoa arkielämän toiminnoissaan ympäri vuorokauden.
- Palvelun käyttäjät ovat monivammaisia tai heillä on haasteellista käyttäytymistä, aggressiivisuutta, tai tarvitsevat muusta syystä henkilöstöresurssien lisäämistä.
- Sisältää tarvittavan henkilökunnan tuen, ohjauksen ja hoidon kaikkina vuorokauden aikoina.

2.2. 16-vuotta täyttäneiden ja sitä vanhempien tilapäishoito

Perustason tilapäishoito

- Palvelu on tarkoitettu kehitysvammaisille, jotka tarvitsevat päivittäin tukea ja ohjausta arkielämän toiminnoissaan. Asiakas selviytyy jo melko itsenäisesti osasta toiminnoistaan.
- Palveluun sisältyy yöaikaisen hoitajan läsnäolo ja tarvittaessa valmius avustamiseen.

Vaativan tason tilapäishoito

- Palvelu on tarkoitettu kehitysvammaisille jotka tarvitsevat runsaasti tukea, ohjausta ja hoitoa arkielämän toiminnoissaan ympäri vuorokauden. Runsaasta avuntarpeesta huolimatta selviytyy pääsääntöisesti yhden henkilön avustamana.
- Sisältää henkilökunnan tuen ja ohjauksen kaikkina vuorokauden aikoina.

Erittäin vaativan tason tilapäishoito

- Kehitysvammaisille jotka tarvitsevat erityisen paljon jatkuvaa tukea, ohjausta ja hoitoa arkielämän toiminnoissaan ympäri vuorokauden.
- Palvelun käyttäjät ovat monivammaisia tai heillä on haasteellista käyttäytymistä, aggressiivisuutta, tai tarvitsevat muusta syystä henkilöstöresurssien lisäämistä.

Sisältää tarvittavan henkilökunnan tuen, ohjauksen ja hoidon kaikkina vuorokauden aikoina.

3. Toimintaympäristö

3.1. Toimilupa

Palveluntuottajalla tulee olla kehitysvammaisten asumispalvelua, perhehoitoa tms. koskeva Aluehallintoviraston myöntämä toimilupa ennen toiminnan aloittamista.

3.2. Tilat

Palveluntuottajalla tulee olla tilapäishoitoon soveltuvat Etelä-Suomen aluehallintoviranomaisen tai Valviran hyväksymät toimitilat.

Tilapäishoitoa tarjoava yksikkö sijaitsee jossakin seuraavista kunnista Helsinki, Espoo, Vantaa: Kerava, Järvenpää, Mäntsälä, Pornainen, Nurmijärvi, Tuusula, Kirkkonummi, Vihti, Sipoo tai Hyvinkää. Kaikkien tilojen tulee olla esteettömiä. Toiminnan, toimitilojen ja toimitilojen varustuksen tulee vastata asiakkaiden avustamisen, hoivan ja huolenpidon sekä valvonnan tarpeita.

Asiakkaiden huoneiden tulee olla tarpeeksi tilavat ja esteettömät, jotta niissä pystyy toimimaan apuvälineiden sekä avustajien kanssa. Osa huoneista voi olla kahden hengen huoneita, mutta pääosin huoneiden tulisi olla yhden hengen huoneita. Huoneet ovat palveluntuottajan toimesta kalustettuja.

Yhteistilat ovat viihtyisät ja tukevat sosiaalista kanssakäymistä. Yhteistiloissa järjestetään asiakkaiden terveydentilan ja toimintakyvyn ylläpitämiseen ja asiakkaiden yhteisölliseen osallistumiseen liittyvää toimintaa. Yhteisten ulkoilualueiden tulee olla viihtyisiä ja turvallisia asiakkaille. Kulkureiteillä liikkuminen tulee olla helppoa kaikkina vuodenaikoina.

Asukkaan tarvitsemat yksilölliset apuvälineet hankitaan apuvälineisiin perehtyneen terveydenhuollon ammattilaisen tai kuntoutuksen apuvälineasiantuntijan tekemän apuvälinearvion perusteella lääkinnällisenä kuntoutuksena. Palveluntuottajan tulee tarvittaessa hankkia, kustantaa ja ylläpitää vaativassa palveluasumisessa asiakkaalle sähköisesti säädettävä hoitosänky, jossa on korkeussäätömahdollisuus ja pääpuolen kohottamismahdollisuus sekä nousutuki.

Asumispalvelujen hankintavastuulle kuuluvat asukkaiden yhteiskäytössä olevat apuvälineet sekä apuvälineet, joiden käytön tavoitteena on henkilökunnan ergonomian ja

työturvallisuuden parantaminen, kuten esimerkiksi potilasnostimet, suihkutuolit ja säädettävät sängyt.

3.3. Henkilöstö

Vastuuhenkilöt

Palvelutuotannosta vastaavalla henkilöllä tulee olla soveltuva vähintään AMK -tasoinen sosiaali- tai terveydenhuollon tutkinto tai siirtymäsäännösten perusteella aikaisempi vähintään opistotasoinen tutkinto sekä vähintään kahden (2) vuoden työkokemus kehitysvammaispalveluista. Palveluvastaava on henkilö, joka työskentelee palveluyksikössä ja vastaa palveluyksikön toiminnasta. Vastuuhenkilön vaihdosta tulee välittömästi ilmoittaa palvelun tilaajalle.

Muu henkilöstö

Palveluyksikön vakituiset työntekijät, kuten kuntoutus- ja terapiahenkilöstö, ohjaajat ja muu hoitotyöhön osallistuva henkilöstö, luetaan hoitohenkilöstöä koskevaan mitoitukseen lääkäreitä lukuun ottamatta. Lähiesimiehet luetaan myös hoitohenkilöstöön siltä osin kun he osallistuvat hoitotyöhön.

Palveluntuottaja huolehtii, että sillä on palvelun tuottamiseksi riittävä määrä sosiaali- ja terveydenhuoltoalan koulutettua, asiantuntevaa ja asiakaspalveluun soveltuvaa henkilökuntaa. Henkilöstön tulee kunnioittaa asiakasta ja olla luotettavia, palveluhenkisiä ja heidän tulee omata hyvät vuorovaikutustaidot. Henkilöstö ei saa aiheuttaa asiakkaalle vahinkoa tai hyötyä asiakkaasta taloudellisesti. Asiakkaiden rahojen, korujen tms. säilyttämisestä tulee olla kirjallinen toimintaohje henkilöstölle. Palveluntuottajan tulee viivytyksettä ja veloituksetta vaihtaa palveluhenkilönsä, jolta puuttuu riittävä ammattitaito tai jotka eivät ole sopivia kyseiseen tehtävään. Missään vaiheessa henkilöstön määrä tai koulutus ei saa alittaa aluehallintoviranomaisen vaatimaa tasoa.

Palvelutoiminnassa olevien henkilöiden tulee sitoutua noudattamaan salassapito- ja vaitiolovelvollisuus- ja hyväksikäyttökieltositoumusta, tietoturva- ja tietosuojaohteita.

Henkilöstöllä on sujuva suomenkielen suullinen ja kirjallinen taito ja heidän on opetettava käyttämään muita asiakkaiden tarvitsemia kommunikointikeinoja. Henkilökunnan tulee täyttää ammatilliset lakisääteiset vaatimukset ja viranomaisten suositukset. Jokaisessa työvuorossa tulee olla työntekijä, jolla on sosiaali- tai terveydenhuoltoalan koulutus.

Palveluntuottajan tulee ilmoittaa henkilökunnan määrässä ja koulutustasossa tapahtuneet muutokset välittömästi kaupungille.

Henkilökunnan poissaolot sijaistetaan (vähintään 90 prosenttisesti). Sijaisilla tulee olla riittävä koulutus.

4. Palveluntuottajalle maksettavat maksut

Tilaaaja maksaa palvelumaksun palveluntuottajalle määritellyn palveluluokan mukaisesti. Palvelumaksu sisältää asiakkaan henkilökohtaisen hoidon ja huolenpidon kustannukset, turvapalvelun ylläpitokustannukset, virkistystoiminnan, hallinnon kustannukset ja yleisten tilojen siivouksen. Kaikki asukkaan henkilökohtainen palvelu (esim. oman huoneen siivous) sisällytetään palvelumaksuun.

Palveluntuottaja laskuttaa tilaajakuntaa kerran kuukaudessa toteutuneiden hoitopäivien mukaisesti jälkikäteen. Lasku tulee olla eriteltynä asiakaskohtaisesti poissaolopäivät huomioiden. Tilaaaja maksaa palveluntuottajalle palvelumaksun kokonaisuudessaan. Kunta perii asiakkaalta ylläpitomaksun sosiaali- ja terveyslautakunnan päätöksen mukaisesti.

Asiakkaan poissaolot

Jos asiakas ei peruuta lyhytaikaisen hoidon jaksoa ilman pätevää syytä 3 päivää ennen sovittuun lyhytaikaisen hoidon palveluun tuloa, kunnalta veloitetaan palvelu sovittu mukaisesti. Ilman hyväksyttävää syytä peruuttamatta jätetyt päivät vähennetään asiakkaan saamista lyhytaikaishoidon päivistä ja tulkitaan kuin ne olisi käytetty. Ylläpitomaksua käyttämättä jätetystä palvelusta ei peritä.

5. Hoiva, hoito ja huolenpito

5.1. Palvelusuunnitelma

Palvelu perustuu asiakkaalle tehtyyn erityishuolto-ohjelmaan / viranhaltijan päätökseen, jossa määritellään myönnetty palvelu, myönnetty käyttöpäivämäärä, palvelun tilaaja jne.

Uuden asiakkaan tarvitsemat palvelut arvioidaan yhdessä asiakkaan, läheisen / -ten, palveluntuottajan ja kehitysvammahuollon edustajan kanssa. Asiakkaan päivittäisen palvelutarpeen olennaisesti muuttuessa asiakas voidaan tilaajan suostumuksella siirtää palvelutuotteesta toiseen. Muutos edellyttää aina palveluntuottajan kirjallisen selvityksen ja perustelut muutoksen syistä sekä aina viranhaltijan päätöksen.

Palvelua tulee saada viimeistään kolmen kuukauden sisällä tilaajan yhteydenotosta palvelun tuottajaan.

5.2. Asiakkaan toimintakyvyn edistäminen

Asiakkaan itsemääräämisoikeutta on kunnioitettava lain sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812 mukaisesti.

Osa asiakkaista voi käydä tilapäishoidossa ollessaan koulussa, opiskelemassa tai työtoiminnassa. Toiminnassa toteutetaan toimintakykyä edistävää ja tukevaa työtöytä, jolla tuetaan asiakkaan itsenäistä selviytymistä ja vahvistetaan omatoimisuutta kannustamalla ja tukemalla omien voimavarojen käyttöä. Toimintakykyä edistävä ja

tukeva työote toteutuu asiakkaan päivittäisiä toimintoja tukevana käytäntönä. Sen avulla tuetaan ja ohjataan asiakkaan fyysistä suoriutumista ja toimintakykyä esim. liikkuminen sängyssä, siirtyminen, kävelyharjoitukset (huoneessa, käytävällä, ulkona, portaikossa), pukeutuminen, ruokailu, henkilökohtainen hygienia. Asiakasta motivoidaan mahdollisuuksien mukaan omatoimisuuteen. Asiakkaan ulkoilua tuetaan mahdollisuuksien mukaan joko oman henkilökunnan tai vapaaehtoistyön avulla.

Palvelu on pääsääntöisesti avustamista jokapäiväisissä toimissa. Palveluntuottajalla tulee kuitenkin olla valmius tiettyihin sellaisiin hoidollisiin toimenpiteisiin, jotka asiakas tekisi kotiloissa itse, mikäli vamma ei rajoittaisi toimintakykyä ja jotka eivät vaadi erityistä ammattipätevyyttä. Kyseeseen voi tulla esimerkiksi insuliinikynän käyttö, katetointi tai asiakkaan voinnin seuranta. Näiden toimenpiteiden suorittaminen kuuluu palvelun hintaan, eikä niistä voi veloittaa erikseen.

Vastuu asiakkaan terveyden- ja sairaanhoidosta sekä kuntoutuksesta on kunnallisella terveysasemalla, kotihoidossa, asiakasta hoitavalla yksityisellä lääkäriellä tai erikoissairanhoidossa

5.3. Ateriat

Palveluntuottajalla tulee olla valmius kattavan ateriapalvelun tarjoamiseen. Ateriapalvelu koostuu aamiaisesta, lounaasta, päivällisestä ja iltapalasta ja tarvittaessa välipaloista. Lyhytaikaisen hoidon tulopäivään kuuluu päivällinen ja iltapala. Lähtöpäivään kuuluu aamiaisen lisäksi lounas.

Palveluntuottaja järjestää asiakkaille päivittäisen ruokailun yhteisissä ruokailutiloissa ja / tai asiakkaan niin halutessa mahdollisuuden ruokailuun omassa huoneessaan. Tarvittaessa asiakasta avustetaan ruokailussa.

Erytysruokavaliot järjestetään niitä tarvitseville asiakkaille.

Aterioiden suunnittelusta ja ruoanvalmistuksesta vastaavilla henkilöillä on riittävä kokemus ja osaaminen. Ateriasuunnittelussa noudatetaan terveellisestä ravitsemuksesta annettuja ohjeita. Ateriapalvelujen osalta tulee olla terveydensuojelulakiin (763/94) ja elintarvikelakiin (361/95) perustuva omavalvontasuunnitelma, joka sisältää hygieniapassit.

Ateriamaksu sisältää raaka-ainekustannukset.

5.4. Turvallisuus, ladunhallinta ja asiakastyytyväisyys

Ennen toiminnan aloittamista palveluntuottajan tulee laatia lääkehoitosuunnitelma, pelastussuunnitelma ja turvallisuusselvitys. Palveluntuottaja ylläpitää kaiken aikaa turvallisuusselvityksen edellyttämät turvallisuustoimenpiteet. Ennen toiminnan aloittamista on kohde hyväksytysti tarkastettava rakennuslupa- ja pelastusviranomaisen toimesta. Henkilöstön tulee olla koulutettu pelastussuunnitelman edellyttämällä tavalla.

Palveluntuottajalla on toimiva laadunhallintajärjestelmä tai muu dokumentoitu menetelmien ja toimintatapojen kuvaus, jolla palvelujen laatu varmistetaan ja sitä kehitetään systemaattisesti.

Palveluntuottaja sitoutuu osallistumaan säännöllisesti järjestettäviin kehityskokouksiin kuntien edustajien kanssa.